

NALOGE FRONTNIH ORGANIZACIJ

Pred občnimi zbori Kmetijskih zadrug

Frontne organizacije po naših vaseh imajo v prvih tednih novega leta zelo odgovorne naloge v zvezi s kmetijskim združništvom. V tem času bodo po vseh splošnih in delovnih zadrugah obšli zbori, na katerih bodo upravni odbori podajali svojim članom obračun enoletnega dela. Na teh občnih zbora bodo zadrugniki volili nove upravne odbore in sprejemali načrte za bodoče leto.

Razumljivo je, da organizacije OP po naših vaseh ne morejo in ne smejo iti mimo tega — za naše združništvo tako pomembnega dogodka. Zato je dolžnost Fronte na vasi, da sodeluje pri pripravi na občne zborne zlasti s tem, da jim daje pravo vsebino. Ta naloga vaških frontnih organizacij je še posebno pomembna na vasi sedaj, ko se naša država bori in se bo borila tudi v tem letu s težkimi posledicami lanske suše, kar nam boli kakor kdajkoli prej narekuje čim bolj intenzivno obdelavo slehernega koščka plodne zemlje in čim večjo kmetijsko proizvodnjo. To nam naroča tudi tovariš Tito v svojem letni poslanici. Zato je ena najbolj odgovornih nalog naših podeželskih frontnih organizacij, da z vsemi silami podprejo ta prizadevanja z graditvijo socialističnega kmetijskega združništva.

Splošne kmetijske zadruge so množične gospodarske organizacije, v katerih je vključeno skoraj stotodstotno vse naše kmetijsko delovno ljudstvo. Prav zato, ker je ta oblika kmetijske zadruge res množična organizacija naših kmetov, nam ne sme biti vseeno, kdo gospodari v teh zadrugah in kako. Na žalost je velika večina splošnih kmetijskih zadrug samo slabo upravljana trgovina, s premlinim obsegom poslovanja. Često jo slabo in nesolidno vodijo ljudje, ki nimajo nobene volje, da razširijo zadrugno poslovanje na vsa področja kmetijske proizvodnje. Niti priznani si ne prizadevajo, da bi splošna kmetijska zadruge postale res dober zadrugni gospodar vse vaše sosese, ki bi ne le ne skrbeli za dvig kmetijske proizvodnje. Ob pravilnem poimovanju teh nalog bi se nujno izvajala tudi razlika med poštenimi, za koristi naše socialistične skupnosti dovzetnimi delovnimi kmeti, ki jih je velika večina, in med tistimi nepohišljivimi špekulantsko nastrojenimi kmeti, katerim je skupna korist deveta skrb. Ob sodelovanju vseh poštenih delovnih kmetov, ki se bodo zavzemali za zboljšanje živinoreje in vzrejen planu, ki bodo zagotovili pravi izbor plemenitakov in ki bodo s selekcijo skrbeli, da se stalno izboljšuje in večja proizvodnost naše živinoreje, ki bodo organizirali zadrugno delo za obnovo in obnavljanje našega praprodnega sadjarstva in vinogradništva, ki se bodo borili za naše zapuščeno travnišvo in za povečano zadrugno izkoriščanje razsežnih in slabo izkoriščenih planinskih pašnikov, ki se bodo zavzemali za zadrugno melioracijo itd. — bo položaj na naši vasi postal jasnejši in bomo kmalu videli, kdo je za delo, ustvarjanje ter napredek in kdo ni.

Frontne organizacije naj bolj kot

doslej dosledno tofmačijo in podpirajo našo gospodarsko politiko do kmetov, katere jedro je v tem, da so višje posredne skupine pogrešne in po moči bolj obremenjene in da le z boljšim načinom dela in mehanizacijo stalno dvigamo storilnost dela in s tem zmanjšujemo potrebo po delovni sili v kmetijski proizvodnji. Kmet bo prav s pomočjo razgibanih splošnih kmetijskih zadrug našel pot v višjo socialistično organizacijo kmetijske proizvodnje.

Naše vaše frontne organizacije imajo nalogo, da pred občnimi zbori poiščejo med delovnimi kmeti ljudi, ki se zavzemajo za progresivni razvoj kmetijstva in ki vidijo svoje lastne koristi predvsem v socializaciji vasi. Gre za aktivizacijo najboljših domačih ljudi po vaseh, ki se bodo poglabili v dejanske razmere svoje vasi in upoštevali njihovo pestrost. Na vsak način moramo najti ljudi, ki se ne bodo bali razvijati zadrugne dejavnosti tudi v kmetijski in obrtni proizvodnji in se ne bodo bali ustanovljati po vseh kmetijskih zadrugah zadrugne ekonomije iz zemljišč, ki jih je po vseh naših krajih vsak dan več na razpolago. Za aktivno zadrugno delo moramo pridobiti ljudi, ki bodo krepko nadaljevali tudi gradnjo zadrugnih domov, predvsem pa moramo pridobiti za aktivno delo v kmetijskih zadrugah one kmetijske ljudi, ki imajo zaradi gospodarske odvisnosti od močnih kmetov še vedno zelo vezane roke in se zato čisto ne morejo odločiti za zavzetost za to, da se osvobodijo te odvisnosti, katere se lahko rešijo samo s kmetijskim združništvom. Ti osvobodeni mali ljudje iz vasi ob podporni številni delavci, ki po svojem delu v industriji še pomagajo v kmetijstvu, skupaj z naprednimi in uglednimi kmeti iz srednjih kmetij edini lahko postanejo najaktivnejši element pri nadaljnji socialistični graditvi naše vasi.

Sveveda so frontne organizacije dolžne posvetiti vso pozornost tudi že obstoječim kmetijskim delovnim zadrugam, ki čestokrat s svojim slabim zadrugnim gospodarstvom več škodujejo kakor pa koristijo nadaljnji širitvi kmetijskega delovnega združništva. Na občnih zbora je najprimernejša prilika, da rešimo pereča vprašanja našega kmetijskega delovnega združništva, kakor so: prevelike ohišnice, zanemarjanje gradnje zadrugnih poslopij, ostanki gospodarske odvisnosti in izkoriščanje nekaterih zadrugnikov po prejšnjih gruntarjih v zadrugi sami, razbita živinoreja itd. Z izpolnitvijo vseh teh nalog bomo največ storili za razširitev obstoječih in za ustanavljanje novih, zdravih kmetijskih delovnih zadrug. Iz urejenih splošnih kmetijskih zadrug in dobro vodenih zadrugnih ekonomij bodo nastajale na najbolj zdrav in primeren način nove socialistične postojanke po naših vaseh, ki bodo še bolj povežale kmeta z delavcem in naprej utrjevale in širile naše socialistično gospodarstvo in našo ljudsko demokracijo.

Iz pisarne sekretariata IOOF

O čem naj govorijo na zboru razkrižkih zadrugnikov?

Naši kmetijski ljudje naj o prihodnjem letu posejajo sleherni ped zemlje, posvetijo živinoreji in drugemu uvo pozornost, da bi se povečal živinski fond, kajti nikdar ne more naprej vedeti, kakšne neizgode nas utegnejo zopet doleteti in hahknega žilfenskega pomena je to lahko za našo državo.

Iz novoletne poslanice tov. Tita.

V KDZ na Razkrižju, gospodarsko trdni celoti z 240 ha obdelovalne zemlje — so močno, pod svetlim planom. Le-ta jim je naložila, da posejajo 46 ha ozimnih žit. Doslej so zasejali 27 ha predvidenih površin, ali 59 odstotkov od celotnega setvenega plana. Kje so vzroki, da je razkrižka KDZ zaostala pri setvi? Lahko bi delali, da jih je mnogo. Potrebno je omeniti najvažnejše, ki izhajajo iz organizacijskih slabosti in v zadrugi ali pa nepredvidnih težav.

Nihče ne bo trdil, da kapitalni zadrugni objekti v Razkrižju niso potrebni. Nasprotno — njih gradnja je nuja. Potrebni so hlevi, silosi, skladišča in podobna poslopja. V sklopi nameril se je upravni odbor zadruge odločil, da prične v jeseni z gradnjo govejega hleva in silosa. Začeli so tik pred setveno sezono. Nastali so temelji hleva, dograjen pa je silos. To se je zgodilo v času jesenske setve.

Navzile temu, da gre za investiranje kapitalne gradnje, so bili k delu pritegnili zadrugniki in dva para koni. Material sta vozila Simon in Klenar. Poleg njih so bili zaposleni zadrugniki pri težakem delu. Prvotno so mislili, da bodo gradili izključno s privatno delovno silo. Privatnike je bilo težko dobiti. V kolikor jim je to uspelo, so privatniki zahtevali razne usluge v živilih. Poleg dnevnih hran je dala zadruška privatnim težakom iz Prekmurja nekaj koruze, 13 vozov drv in lahčolnik.

Torej le gre za ukrep vodstva zadruge, ki je pričelo z gradnjo v največji setveni sezoni, ko so bile na polju potrebne vse roke zadrugnikov, vse vzroke in stroji. Prišlo je do cepitve delovne sile v najbolj kritičnem času, ko je šlo zato, da bo zadruška

pridelala dovolj kruha za svoje člane in potrebe skupnosti. Gre za nepremišljen ukrep pri izbiri časa za kapitalno graditev. Zakaj stoji sedaj gradnja. Vzrok je v pomanjkanju gradbenega materiala, ne pa delovne sile, ki je sedaj že sproščena.

K temu še pridamo nekaj čuden sklep podpredsednika Zumanja, da je treba sejati samo z enim strojem. V zadrugi imajo tri sejalnike. Prvih štiriindvajset dni je sejal s strojem samo Zenkovič Blaž. Zuman je bil mnenja, da lahko edino niemu zaupa semensko žito, drugim zadrugnikom pa ne. Tako sta štiriindvajset dni stala sejalna stroja neizkoriščena. Pozneje so uvideli, da bo treba prijeti za delo. Pričeli so sejati s preostalimi stroji, pa tudi ročno so sejali. Nekaj krivde za neizvršitev setvenega plana pade na rovaš tistih zadrugnikov, ki bodo imeli ob letošnjem obračunu le malo trudodnevov. Toda o tem nekoliko kasneje.

Zgodba o nezasejanih površinah se v Razkrižju vleče iz prejšnjih let. Lani je šlo samo za neke hektarje, predvsem za manjšo njivske krpe, ki so ostale neposejane. Tako je bilo na Stoikovi. Altovi in Zadravčevi njivi.

KAJ JE LJUDSKA INŠPEKCIJA UKRENILA ... ?

Zanimivo bo, če si ogledamo, kako na Razkrižju varčujejo z gradbenim materialom in kako izkoriščajo vire lokalne proizvodnje. Že pred leti so na Šafarskem pričeli z izdelavo zidne opeke. Delali so štiri letni delavci. V par mesecih so se pokazali veliki kupi zložene surove opeke. Čakala je, da bodo pridne roke zakurilo. Le malokdo se je spomnil na to. Surova opeka je bila izpostavljena dežju in vremenskim neprivikam. Začela je razpadati. V dolgem razdobju jo je skoraj polovico propadlo. Po enem letu so spet plačali delavce in jo pričeli žgati. Zažgano so pustili na polju. Skoraj bo eno leto od tega in ni več dolgo do časa, ko bo zadruška opeka razpadla. Zadrugni dom še vedno stoji sredi Šafarskega in so svoje govorili: »Poglej, prišle, koliko se frontovci zame brigajo«. Res, da bi po treh letih že lahko bil dograjen. Se-

LJUDSKI Glas

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA OBMRURKE OKRAJE

Štev. 2 — Leto III.

Murska Sobota, 11. januarja 1951

Cena 3 din

Dobre in slabe strani KDZ in KZ

Pred občnimi zbori

v okraju Murska Sobota

Mesec januar in prva polovica februarja, je čas, ko bodo kmetijske delovne zadruge in zadrugne ekonomije na letnih občnih zbora podale obračun svojega dela. Kjer je bilo delo zadrug vseskozi uspešno in pošteno, bodo tudi račun čisti — zadrugniki pa bodo prejeli za svoje delo dostojno plačilo. V murskosoboškem okraju, kjer imajo 10 KDZ in 20 zadrugnih ekonomij, ne vstevši državnih posestev in ekonomij, bodo občni zbori šele v začetku februarja, to pa vsled neurčenih zaključnih bilanc, ki jih zadrugne in ekonomije še zaključujejo v tem mesecu. Težave so v tem, ker v polovici zadrug sploh niso imeli knjigovodstva, tako da je treba urejevati račune za vse leto nazaj, kar je prvič zamudno, drugič pa bodo te bilance le težko prinesle dejansko stanje proizvodnje v zadrugah. V teh zadrugah bodo znatne nižje dohodki. Šibko finančno stanje pa je le posledica pomanjkljive evidence, ki je dopuščala, da se je med letom proizvodnja porazgubljala v ohišnicah itd.

Torej zadrugne bodo prikazale različno stanje kakor je bilo tudi različno delo zadrugnikov. Med najboljše zadrugne se bodo letos uvrstile zadrugne v Puconcih, Moravcih, Tešanovcih in Kramarovcih, dočim bodo ostale zadrugne tudi letos pokazale bolj pasivno stanje. V prvih primerih so se zadrugniki borili za višje hektarske donose, izboljšanje organizacije dela, kapitalno izgradnjo itd. Na splošno pa so se zadrugne vse premalo borile, da začno združevati razdrobljeno zemljo, kar bi omogočilo mehanizirano obdelovanje zemljišč, s tem pa znižanje proizvodnih stroškov. Največ so v tem pogledu uspeli v zadrugah v Kramarovcih in Fikšincih, kjer imajo že drugo leto kompleksirane površine, dobro pa so začeli z arondacijo v zadrugi Puconci. V vseh ostalih zadrugah pa še vedno vztrajajo na številnih ročnih parcelah, kjer pogostokrat delajo zadrugniki vsak po svoje, brez potrebne evidence, kar je tudi vzrok, da zadrugne in ekonomije ne uvažajo načrtnih kolobarjev zemljišč. Brigadno skupinski sistem imajo sicer uvedeni povsod, vendar pa ga le v najboljših primerih dosledno izvajajo. Najosnovnejših strojev, kot so kosilnice, sejalnice, plugi in drugo orodje, zadrugam ne primanjkuje. Vendar ti stroji niso povsod racionalno izkoriščeni. Jesensko setev so, razen zadrug v Hodošu in Fikšincih, povsod pravočasno izvršili. V teh zadrugah so zastala dela le vsled slabe organizacije. Zadrugniki se sicer izgovarjajo na pomanjkanje delovne sile, kar pa ne drži, saj imajo ravno v teh zadrugah razmeroma dovolj za delo sposobnih ljudi. Če bi v teh zadrugah odpravili nekatere zastarele nazore ter pri delu konkretno zadolžili skupine za delo, kot imajo to uvedeno druge zadrugne, bi gotovo ne zastali z delom. Seveda če si zadrugniki pišejo sami delovne dneve in če le efekt dela s'ab, saj začelno ponekod z delom šele ob sedmih, končajo pa ob petih, ni mogoče mnogo opraviti. To so osnovne slabosti, ki so tudi v lanskem letu občutno zavirale delo in uspehe v zadrugah in ekonomijah. Delo zadrug pa ovirajo še razne nerešene stva iz prejšnjih let, kot so

neocenjena zemljišča, nepreverjene ohišnice itd. Okrajni forumi bi morali bolj dosledno skrbeti za dosledno izvajanje zadrugnih pravil. Dogodili so se celo primeri, ko pojedini zadrugniki sploh niso vložili živine v zadrugne ali v ekonomije. Tak primer daje ekonomija Dokležovje, kjer po dveh letih gospodarjenja zadrugniki niso oddali niti enega prašiča. To pa ne moti zadrugnikov, da ne bi redili večjega števila svin na svojih ohišnicah. Primer takšnega špekulativnega poslovanja ekonomije Dokležovje ni osamljen. Vse te pomanjkljivosti bodo

pa so oddali 2 vagona žitaric, 1 in pol vagona krompirja, 6680 kg govejega mesa, 47 pitancev ter 12.000 litrov mleka. Pri oddaji krompirja pa prednjačijo zadrugniki v Kramarovcih, ki so oddali nad 8 vagonov priidelka. Te zadrugne pa bi lahko z ozirom na velikost in kvaliteto zemlje še več oddale. Zadrugniki pa so oddali tudi večje količine pridelkov na prostem trgu, tako n. pr. v Tešanovcih med drugim 8798 kg žitaric itd. Zelo dobro so oddali tudi zadrugniki, manjše zadrugne v Moravcih, ki imajo le 35 ha ornih površin. Oddali so 1

Brigadno skupinski sistem, ki je dosle dno izvajen v kramarovsky zadrugi

morali zadrugniki na občnih zbora temeljito pretrpeti. Po dveh letih je že čas, da zadrugne in ekonomije v murskosoboškem okraju pokažejo gotove prednosti pred privatnimi gospodarstvi, kar se mora odražati predvsem v obveznih oddajah.

Kakšna je bila proizvodnja in kaj so oddali zadrugniki državi ... ?

Letos so imeli zadrugniki velike težave s sušo, pa tudi z jesenskim deževjem, ki je za nekaj tednov občutno zaviralo delo na polju. Pozno opravljena jesenska setev v predlanski jeseni pa je poedinim zadrugam prinesla ob žetvi bolj slab pridelek. Le zadrugam v Tešanovcih, Puconcih in nekaterim ekonomijam, kjer so globoko obdelali zemljo, sejalni priznajo seme ter spomladaj rahlija posevke, so polja dobro obrodila. Kljub nižji proizvodnji žitaric pa so v poedinih zadrugah in ekonomijah ponovili stare napake s tem, da so delili žitarice zadrugnikom v povprečju 200 do 250 kilogramov, ne da bi se dosledno upoštevalo, kolikor je kdo delal v zadrugi. Vsled teh pomanjkljivosti v poedinih zadrugah ni ostalo ničesar za izpolnite obveznosti. Količinsko so največ oddale zadrugne v Puconcih in Tešanovcih. Zadruga Puconci je razen potreb zadrugnikov oddala 3 vagona žitaric, 4 in pol vagona krompirja, 56 pitancev, 35 telet, 21 goved, 20.826 litrov mleka itd. V Tešanovcih

vagon žitaric, 20 pitancev lastne vzreje, 4452 litrov mleka itd. Uspeh je tem večji, ker so zadrugniki v preteklem letu stali na zadnjem mestu. Kljub temu, da so zadrugniki težko zmagovali delo, saj odpade na eno delovno moč 6 ha obdelovalne površine, so izvršili pravočasno vsa tekoča dela. Zadrugniki v Moravcih so edini uspeli, da so jim pri obilnem delu priskočili na pomoč tudi privatni kmetje. Priznanje zaslužijo tudi nekatere zadrugne ekonomije, kjer so zadrugniki z agrotehničnim načinom dela visoko dvignili proizvodnjo. Na primer ekonomija v Topolovcih ima le 43 ha ornih površin in eno skupino. Zadrugniki so oddali 31 pitancev, 1 in pol vagona žitaric, 14.452 litrov mleka, nad 2 vagona krompirja, 1000 kilogramov aide ter 2000 kg prosa. Toraj celo mnogo več kot pa na primer zadruga Krplivnik, ki ima 111 ha obdelovalnih površin in mnogo več delovne sile. Kljub temu pa je zadruška oddala le 1048 kg žitaric, 3450 kg krompirja ter manjšo količino govejega mesa in mleka, dočim prašiča niso oddali nobenega. Oddali so le toliko, kot je mala ekonomija v M. Črnici, ki ima le 9 ha zemljišč. Res je, da imajo zadrugniki v Krplivniku zanemarjena zemljišča in skrajno revna na humusu, vendar bi se dalo z dobrim obdelovanjem zemlje marsikaj popraviti in dvigniti proizvodnjo.

(Nadaljevanje na 2. strani)

veda ne tako, kot je na Razkrižju navada. Najprej se lotijo neke naloge in jo do polovice dovršijo, potem pa spet drugam. Ali ni to škodljivo, ko zahtevajo iz Ljutomerja planske kontingente zidakov za gradnjo hleva, ko pa jim domača opeka pred nosom propada. Še za neko napako dobro vedo. Pripeljano opeko so zmetali na travnik pred šolo in bivšo gostilno ter jo pridno pere dež. V kolikor jo niso poškodovali pri neodgovornem metanju z vozov, jo bodo sedaj uničile padavine. Ali more ostati takšno početje nekaznovano?

KDO JE KRIV, DA ŽIVINOREJA PADA IN DA NI KRME?

Poglejmo zadrugno živinorejo. Če nanese beseda o njej, zadrugniki povedo, da imajo sedaj manj krme, kot so jo imeli lani aprila. Trenutno redijo 48 glav govejke živine in 21 konj. Nič kaj razveseljuje sorazmerje. Vsled lanske suše so zmanjšali živinski fond za 21 glav goveje živine. Ali je kriva samo suša?

Delno že, ni pa vsega kriva. Ozmro se na nekatere napake. Lanske spomladi so zorali več hektarjev travnikov, ki so jih hoteli zasejati s krmnimi rastlinami. Poselali so le del preoranih zemljišč in jih posejali s korozi in sličnimi pridelki. Nekaj hektarjev zemlje je ostalo neobdelane in neposejane. Na brazdah so zrastle le redka divja zeljšča, ki jih sploh niso pokosili. Kaj pa v šafarski »Meki«,

kjer je ostalo več krp nepokošenih. Celo prva trava je ostala na njih in segnila. V Grabrovniku so privatniki popasali na 1 ha vso zadrugno otavo, ki jo niso pospravili. Na bivši Šumakovi njivi je propadla druga, za seme namenjena detelja. Iz bilk bi lahko pridobili nad 100 kg deteljnega semena. Ti primeri govorijo vodstvu zadruge in samim zadrugnikom, da niso storili vsega za zagotovitev možnih količin živinske krme.

Pričakovati bi bilo, da vsaj razpoložljivo krmo štedljivo polagajo živini in da jo do bilke izkoriščajo. Toda ni tako. Tov. Simon je kot živinorejski brigadir na sestanku odbora dal besedo, da bo s šestimi zadrugniki pomešal slamo s senom. Računali so na polaganje mešane »rezance«. Lahko je obljubiti, ne pa storiti. Simon ni držal besede. Seno so večinoma pokrmili, ostala pa je samo slama. To je v »oslicah« pošteno napravil dež. Približno četrtina jo bo šlo v nič.

Ali se je ob vsem tem za čuditi, če v zadrugi živinoreja občutno pada? V prejšnji Jugoslaviji je redil kmet povprečno na ha po eno govedo ali konja. To bi pomenilo, da bi na zadruška redila okoli 200 glav goveje živine. Redi pa samo petino tega. Ze preproste številke povedo, da tudi na ohišnicah ni nekaj v redu. Zadrugniki, povečnoma oni, ki jim je napredek zadruge deseta briga — redijo na ohišnicah po 2 glav odrasle živine. V hlevih Jug Franca, Golenko Katice in

še nekaterih podobnih lahko to hitro najdemo.

V RAZKRIŽKI ZADRUGI SO ČRVJI

Potemtakem je upravičena beseda nekega zadrugnika iz Gibine, ki je dejal: »V naši zadrugi imamo črve, ki bi jih bilo treba zapustiti«. Takih imajo več. Najbolj jih bodo spoznali na občnem zboru, ko jim bodo pričitali pičle trudodnevne. Ali ne bo med njimi imen Golenkove Micile, Altovih dveh deklet, Sitar Pavla in podobnih, ki so popreji na »svojem« pridno delali, sedaj pa kar naenkrat ne morejo več. Kritika bo lahko padla na marsikatero zadrugnika, ki le ni vložil tistega, kar bi v zadrugi moral vložiti. Mnogo začetnih krčev bi odpravilo, če bi se upravni odbor naslonil na množico zadrugnikov, njej prisljublil in šele potem ukrepal. Osvaljanje predlogov pridnih zadrugnikov bi pripomoglo k odpravljanju napak. Na Razkrižju je potrebno poglobljanje demokratičnosti med zadrugniki. Ne gre, da se obide predloge zadrugnikov, ki težijo k napredku zadruge.

To nai bi bila vodilna ni razpravljanja med zadrugniki na bližnjem občnem zboru. Treba pa se bo poglabiti v neuspehe, zlasti pri lanskem setvi in v živinoreji. Le s skupnimi napori bodo zadrugniki premagali napake in slabosti. Dokler pa bo upravni odbor eno, brigadirji in zadrugniki pa drugo — ne more biti na Razkrižju večjih zadrugnih uspehov.

—r.

Pred občnimi zbori . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

Mnogo boljša ni zadruga v Fikšincih, ki v žitarica ni oddala ničesar, mleka pa le 3600 litrov, 1,2 teleti, 12 goved (zamenjava) in manjše število prašičev. Ti primeri, ki jih je v okraju več, so še danes boleča rana zadrugništva. Tukaj bi se dalo z agrotehničnim delom mnogo storiti, vendar zadruga malomarno pristopajo k delu. Strokovno je ugotovljeno, da bi pridelali po izdatni obdelavi in kalcifikaciji travnikov v Hodošu in Krplivniku trikrat več krme kot do sedaj. Vsled nerevolucionarnosti upravnih odborov, ki v poedinih primerih tudi sami nimajo čistih računov, v teh zadrugah uspeva špekulativnost, ki gre le na račun zadrugne proizvodnje. Kako bi si drugače predstavljali zadrugo s 111 ha obdelovalne površine, ki ne more zrediti niti 1 prašiča iz lastne vzreje kot je n. pr. Krplivnik. Če pa bi pogledali v hleve zadrugnikov, bi našli polne prostore. V teh primerih bo potrebno v letošnjem letu zaostri borbo proti špekulantom ter opustiti le papirnata navodila. Zadrugni sklad čaka naporno delo, ki bo uspešno le tedaj, če bodo uslužbeni sklada konkretno posegali v delo zadrugnikov ter se poglobljati v gospodarsko stanje zadrug. V tekočem letu pa bo potrebno izboljšati delo tudi nekaterih zadrugnih ekonomij, ki so še vedno pasivne ter životarijo osamljene v nekaterih vaseh. Tu in tam so ostala v lanskem letu celo neobdelana polja, kar je reakcija spretno izrabila pod pretvezo »poglejte, takšna bodočnost nas čaka v zadrugah«. Le malokdo pa si je priznal, da so krivi za pasivnost ekonomije le vaščani sami, v prvi vrsti seveda KZ, ki se ne zmenijo za stanje ekonomije. Ni čudno, da potem na ekonomijah ne gre vse v redu, kot na primer v ekonomiji Dolenci, kjer upravnik Varga prodaja zadrugna teleta na svoj račun. Te ekonomije še danes ne predstavljajo zadrugnih žarišč, iz katerih bi se naj razširile bo- doče zadrugne.

Zadrugam primanjkuje dobrih hlevov za živinorejo . . .

To, da so bili letni proizvodni plani v vzreji živinoreje le delno izpolnjeni, ni kriva samo suša in pomanjkljiva organizacija, temveč je krivo v prvi vrsti pomanjkanje dobrih hlevov in skladišč, kar čutijo vse zadrugne v okraju. Z adaptacijami, ki so jih v zadrugah zgradili prejšnja leta, je prišla živinoreja iz dežja pod kap. Hlevi so še vedno nehygienični ter imajo prostora le za manjše število živine. Le v zadrugah, kjer so že prva leta dogradili večje hleve, kot na primer v Kramarovicah, je boljša situacija. Ti, še vedno razkropljeni hlevi, otežujejo evidenco nad proizvodnjo, na tudi s krmo je težko gospodariti. Z normami so že velike težave. Na primer, če je v hlevu 7 glav živine, je prav tako treba za delo enega človeka, kot če bi bilo v hlevu 14 glav živine. Vendar v prvem primeru zadruga ne more pisati za delo enega dneva, celi trudan. Če bi zadruga imele združeno živino, bi se lahko uveljavile pri živinorejih nagrajevanje za prirastek in molznost, kar bi občutno dvignilo proizvodnjo.

Kljub pomanjkanju prostorov pa so v lanskem letu zadrugne zelo slabo pristopile k novogradnjam. Po planu bi morali v vseh zadrugah in večjih ekonomijah graditi hleve, silose, šupe, skladišča in druge objekte. Od vsega tega pa se je dejansko izvršilo le bore malo, in še to v onih zadrugah in ekonomijah, kjer so že v predlanskem letu dogradili večje objekte. V ekonomiji Topolovci so zgradili večje svinjake. Podobne svinjake so še zgradili v zadrugi Kramarovi, vendar je ostala zgradba nedovršena. Če upoštevamo še gradnjo govejih hlevov v Dokležovju, kokošnjakov v

Bakovcih in manjše adaptacije, je to vse, kar se je lansko leto gradilo v zadrugah. In vendar so imeli zadrugniki skoraj vse objektivne pogoje. Od planiranih kreditov so zadrugniki izrabili le nekaj nad 20 odst. Glavna pomanjkljivost je bila v hitro izvedenih lokacijah novih objektov, za katere so vedeli le poedin zadrugniki. Nekaj krivde pa je tudi na upravnih odborih, ki so omahovali z delom, ter se tolažili s sušo, češ da pri pomanjkanju krme ni mogoče dvigniti živinoreje, zato tudi hlevov še za enkrat ne potrebujejo. Letos pa bo potrebno trdo zagrabiti za delo. Investicijski krediti so sicer nižje planirani, vsled česar bodo graditelji morali iskati tudi lokalne vire.

V zadrugne spada le rodovniška živina

V zadrugah in ekonomijah rede na splošno še vedno nizko število živine. Posebno je še nezadovoljivo stanje pri vzreji svinj. Povprečno odpade na eno glavo goveda nekaj manj kot 2 ha orne zemlje, dočim je stanje pri svinjah nekaj boljše. S tem pa ni rečeno, da je takšno stanje v vseh zadrugah in ekonomijah. Ekonomije v Črncih in Topolovcih rede pri enem hektarju zemlje 3 svinje. Dobro pa so dvignili živinorejo tudi v Tešanovcih, Kramarovicah in Puconcih. Vsled mešanih pasem je še vedno mlečnost na nizki stopnji, kar otežkoča izpolnitev planskih obvez. Tu bo pomagal le selekcija živine, kakor jo imajo v poedinih zadrugah in ekonomijah. Letos bodo morale vse zadrugne uvesti rodovniške knjige ter zamenjavati manjvredno živino s prizanim naraščajem.

Kakor je razvidno, so zadrugniki v murskosoboškem okraju v lanskem letu pokazali trdno voljo, da odpravijo svoje napake in dvignejo proizvodnjo. Seveda pa bo še treba mnogo trdega dela in dobre volje, da bodo postale vse zadrugne in ekonomije v murskosoboškem okraju resnično napredna in visoko produktivna socialistična gospodarstva.

V ljutomerski opekarni se je dvignila proizvodnja za 17 odstotkov

V nekdanji Žižkovi opekarni so se lani trdo tolkli za plan. Obrat je precej zastaral, delo v njem pa je bilo večinoma ročno. Mehanizacijo poznajo le pri oblikovanju opeke, kjer pomaga rokam stroj. Do kolen blatni kopali se ne ustrašijo blata in vode. Pomanjkanje mehanizacije nadomeščajo s fizičnimi napori. 21. decembra lani so slavili svojo zmago. Prišli so do tja, do koder jim je zarislal črto lanski proizvodni načrt. Zadnjega dne v prejšnjem letu so presegli proizvodni načrt pri žgani opeki za 6 odstotkov, pri surovi pa za 7 odstotkov. Ker so imeli opravka z zidaki, so načrt po asortimentu prav tako presegli.

Opekarniški delavski svet je še mlad. Izvolili so ga v mesecu novembru, ko je prišel obrat pod pristojnost OLO v Ljutomer. Dve seji delavskega sveta sta bili plodni. Ni mogoče podvomiti, da so končale brez važnih sklepov.

Predlansko leto so v zimskem času nakopali premalo ilovice, katere se mora vlečati, če hočejo izdelovati kakovostne izdelke. Zato so lani mešali med vlažno ilovico — novoizkopano surovino. Kakovost izdelkov je bila vsled tega občutno zmanjšana. Pogosti so bili lomi. Delavski svet je odločil, da se to ne bo več ponovilo. Predlagali so, da se koplje ilovice v kopu pri pokopališču. Ta od-

govarja po svoji kakovosti. Uporabili jo bodo za proizvodnjo strešnikov.

Vsi člani so bili zato, da se izvrši generalno popravilo obstoječih strojev in da se navozi ilovice v bližino obrata. Hočejo, da bo poletna sezona žimbov izkazala za proizvodnjo žgane opeke. Seveda niso pozabili na nakup dovoljenih količin surovin, ki se mora še pred oblikovanjem izdelka dodobra vlečati.

Že v novembru so govorili o neupravičenih izostankih. Te bomo znižali, so enodušno sklenili. Zaenkrat še niso uspeli. V novembru so imeli 11 izgubljenih delovnih dni. Prav tako tudi v decembru. Zadnji mesec je škodil časti kolektiva delavec Lubša Ivan, ki je neupravičeno izkoristil 8-dnevni dopust. Niso mu mogli spregledati. Kaznovali so ga z odteljanjem plače, rodbinskih doklad in ustreznih kuponov na živiliških nakaznicah. Upali so, da bo kazen na njegovo vzgojno vplivala, saj se bil poprej še dokaj vesten delavec.

Največ težav imajo z nestalno delovno silo. Mnogi zapuščajo podjetje, drugi pa se v njega vključujejo. Nastali položaj slabo vpliva na izvršitev planskih nalog. Zato se bo delavski svet boril za ustale delovne sile v obratu.

Lani je kolektiv presegal norme za 5 odstotkov. Brigada pečarjev je prišla najbolj daleč. Do 29 odstotkov se je včasih povzpela. Zato je posta-

Kakšno je delo delavskega sveta Ljutomerske okrajne mizarske delavnice?

Ko zaslišiš sproščene besede ljutomerskih mizarjev — lahko spoznaš, kaj vse bi bilo potrebno, da bi delo v okrajni mizarski delavnici resnično teklo. Koliko težav ti naštejejo, so pa tudi samokritični. Ne tajijo slabosti, ki stojijo na poti do večjih delovnih uspehov.

Kot povsod drugod — so tudi mizarji prevzeli obrat v svoje roke. Kakor so se tistega dne veselili svojih pridobitev, so danes malce nezadovoljni nad ugotovitvijo, da niso prišli daleč naprej. Z njihovim delavskim sveto se ni vse v redu. S težavo se prične vsaka nova stvar, tako pa je tudi pri njihovem delavskem svetu. Ta še ni popoln gospodar v podjetju. Vodstvo obrata je preveč prepuščal upravniku, ki je imel glavno besedo na sejah upravnega odbora in delavskega sveta. Od izvolitve, odnosno prevzema obrata po kolektivu — so imeli dvojce zasedanj delavskega sveta in par sestankov upravnega odbora. Zanimivo bo, če se pogledamo v vsebino teh sestankov. Videli bomo, kdo je pravzaprav odločal.

21. novembra t. l. so sklicali sejo upravnega odbora. Začeli so brez pripravljene dnevnega reda. Tako kaže sejni zapisnik. V njem čitaš znano ime tov. Novaka, bivšega poslovnodje delavnice. Samo on je govoril, predlagal in celo bodril delavce. Manjkalo je drugih predlogov, glasov ostalih članov upravnega odbora. Sestanek je minil in obveljala je vsaka beseda upravnika. Sicer pa je napačno mimo tega, da je tovariš Novak stavil za kolektiv koristne predloge. S tem pa še ni dovolil opravičeno. Širša diskusija o kolektivnih nalogah in sodočinli predlogi ostali. Članov bi brez dvoma pospešili učinkovite ukrepe, potrebne za dvig delovne storilnosti. Nekako tako je izpadlo zasedanje delavskega sveta, ki se je vršilo 2. oktobra t. l. Prisotni so bili vsi člani delovnega

kolektiva. Spet samo upravnikove besede in nič več.

Prisluhni mo razpravi na teh pomembnih sestankih. Hitro se bomo prepričali, da so s stvarjo začeli, čeprav večinoma na pobudo upravnika. Začetek pa še vedno ni dovolj, če se ne nadaljuje, seveda s sodočinanjem celotnega kolektiva, ki tvori v našem primeru delavski svet. V kontrolni knjigi izostankarjev imajo mnogo rdečih oznak, ki pomenijo izgubljen delovne dneve. Precej visok je odstotek upravičenih izostankarjev, največ bolezenskih. Lepo število pa je tudi neupravičenih. Odstotki bi šele pokazali, pri čem so. Zal pa še danes niso ugotovili, kako visok je ta odstotek. Zato so pričeli pri glavi. Vajenca Copot Karla so odpustili iz službe, ker je neredno prihajal na delo in tudi večkrat brez opravičila izostal. Pri Pušeniaku Milanu so se zadovoljili s tem, da so ga samo opomnili. Obljubil jim je, da se bo popobil. Besede ni držal. Od oktobra, ko je imel štiri »plave«, ni opeustil le škodljive navade. V decembru je zopet trikrat ostal doma. Tudi Lašič Stanko in Vrbanišček Maks nista prišla v oktobru dvakrat na delo. O teh ljudeh bi se moral delavski svet pogovoriti. Tako bodo prav gotovo rekli mizarji, ki mesečno opravijo vse delovne dneve. Izraziškim izostankarjem je treba pokazati vrata. Potem ne bo visokega odstotka neupravičenih izostankarjev. Tudi plan ne bo trnel — nasprotno, prav sedaj trpi, ko imajo v svoji sredini par sopotnikov, ki doždevno nočejo s poslušnimi delavci. Tu tiči vzrok neizvršitve proizvodnega plana, kjer jim še manjka nekaj čez 10 odstotkov. Težko je uresničiti dnevne naloge za 23 delavcev, če jih dejansko dela samo 22, včasih pa še manj. To znači potrditi vestni mizarji le delavnice.

Delavski svet ima opravka z objektivnimi težkočami, ki v obratu niso redke. Na nedavnem sestanku so se odločili za pričetek dela ob sedmi uri. Obstali pa so pred težavo. Manjka jim žarnic za razsvetljavo delovnih prostorov. Pomagali so si s tem, da so jih prinesli iz svojih domov. Še vedno pa niso osvetlili vseh delovnih mest. Tako gre v nič prejšnje število delovnih ur.

Na pobudo delavskega sveta so uvedli norme za najnovjšo izdelavo spalnic in stavbenega pohištva. Pri normah se še vedno lovijo. Mnogo je vrst dela, ki še niso normirane. Obstoječe norme mizarji le težko dosega. V obratu še niso proglasili udarnikov. Pravijo, da je vzrok v pomanjkanju materiala in potrebnega orodja. Delno imajo prav. V resnici pa so v obratu pogoji za večjo mehanizacijo delovnih mest. V kotu delavice jim leži ogradije tračne žage, ki je brez vsake koristi. Manjka mu žaga in potreben motor. Tuji pri drugem orodju ni boljše. Kolektiv ima na razpolago premalo orodja za sedanjo zmogljivost obrata. Tako se godi, da delavci opravljajo mizarska dela s svojim orodjem, ki pa še vedno ne zadostuje potrebam. Mnogo si bežijo glave pri kleju in tečajih za okna in vrata. Te predmete je težko dobiti. Nekaj si pomagajo sami. Pomagajnik Babič je prinesel od doma 140 vijakov, s katerimi so lahko dogotovili najnujnejše izdelke. V zamenjavo so mu dali odpadni material.

la udarna. V odkupu ilovice so si za služili naslove udarnika naslednji kopachi: Šterman, Ščavničar, Tomažič in Mavrič.

Proizvodnja v obratu je znašala leta 1939 2,239.000 kom., v letu 1945 243.000 kom., leta 1947 1,438.000 komadov in v letu 1950 2,644.000 kom. zidne in strešne opeke.

V strojnem oddelku so precej težki pogoji dela, zlasti v poletnem času. Ze aprila so si preskrbeli ventilator, ki so ga nameravali vgraditi v zid. Spet so stali pred problemom, odkod dobiti električni motor s polovično konjsko silo. Več mesecev je že poteklo, pa še niso uspeli. Delavci še vedno morajo vdihavati gost prah, ki škoduje njihovu zdravju.

Ob večji budnosti delavskega sveta ne bi prišlo do raznih prisvojitvev polizdelkov in orodja od strani posameznikov. Takih primerov pa nimajo malo. Pred nedavnim sta vajenca Kreslin Silvo in pomočnik Kodba Franc odnesla iz delavnice par ploščice za skobelike in nekaj listov žag različne velikosti. Prestopek sta odkrila člana delavskega sveta, ki sta našla prisvojeno orodje na njih domovih. Ti žalostni primeri jemljejo čast celotnemu kolektivu. Zahtevalo, da se pošteno stopi na prste takšnim brezvestnežem.

Široko je polje dela upravnega odbora in delavskega sveta v tem obratu. Le par naštetih primerov kaže, da bo treba skupnega dela in prizadevanja. Le celoten kolektiv je poklican k odpravljanju napak. Njegovo delo bo uspešno, če se bodo zavzeli za skupne cilje vsi člani delavskega sveta. Prakso — da bi odločal sam upravnik, je treba odločno odpraviti, če hočejo naprej. K temu pa bo lahko mnogo pripomogel operativni voditelj. Ta bi moral dati delavskemu svetu več svobodne iniciative, tako v pogledu nabavljanja potrebnega orodja, strojev, materiala, notranje organizacije dela, skratka v vsej dejavnosti kolektiva. Dajati mu je dolžan potrebno pomoč, ne samo pri izvažanju dolžnosti, marveč tudi pri uveljavljanju pravic delavcev, ki morajo biti za svoje delo pravilno nagradi. Njihove plače naj bi posledno temeljile na vloženem delu. Do tega pa je mogoče priti samo s pravilno določenimi normami.

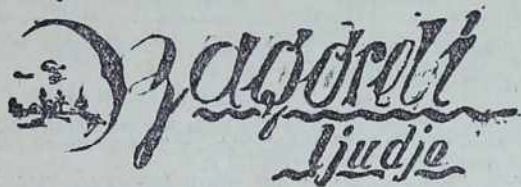
Dedek Mraz se je spomnil tudi soboških revežev

30. decembra so v stari osnovni šoli praznovali mestni reveži in starčki novoletno jelko. Ob tej priliki je tajnik MLO v svojem govoru poudaril skrb ljudske oblasti za reveže in starčke, naker se jim je razdelila denarna podpora v znesku 90.000 dinarjev. Prav ganljiv je bil prizor onemoglih starčkov, ki so se s solzami v očeh zahvaljevali za prejeto podporo. Mestna uprava socialnega fonda je razen novoletne obdaritve razdelila v lanskem letu revežem in starčkom nad 171.000 dinarjev denarne podpore.

Pri denarni akciji za obdaritev starčkov in revežev so se najbolj izkazale sindikalne podružnice, ki so prispevale zelo visok znesek. Izmed 25 sindikalnih podružnic so bile najbolj požrtvovalne sindikalne podružnice mestnega kleparstva z 2000 dinarji prispevka, nato Mlekopromet tudi z 2000 dinarji. Tovarna perila s 7500 din., Okrajni magazin s 1670 din., ravnotako javna bolnišnica z 1670 din., gimnazija s 1550 din., Obutev, Potrošniška zadruga, OLO in MLO po 1000 din., okrajna pošta z 940 din., osnovna šola s 600 in železniska postaja s 500 din. Poleg teg prispevkov so še novoporočenci ob porokah na MLO prispevali preko 35.000 din. Tudi MLO je iz svojega proračuna daroval 80.000 dinarjev podpore.

Vsem darovalcem se izreka najpri- srčnejša zahvala.

Dorko Trpak:

Kokaš je počasi tlačil tobak v svojo staro pipo. Njegov široki, zagoreli obraz je prelivala tolikšna ravnodušnost, kot da ni na svetu nič važnejšega od njegovega opravka. Iz koče se je komaj opazno kadilo in dišalo po vlažnem, osmojenem vejevju. Sonce je že prijetno pripekalo in že dokaj odmaknilo v sinjino. Kopicca raztrgančkov, črnih od sonca in umazanosti, se je podila po ozki poti ob jarku, ki se je vil ob naselbini, obraščen s nizkimi akacijami. Bundasti psički so se zaganjali med njimi in se z njimi zapodili na ozki travnik za akacijami. Vreščanje razposajenčkov je odmevalo daleč za polji . . .

Teh šest koč, zbitih iz blata in tramovja, poznajo ljudje daleč naokoli pod imenom »Pušča«. Malokdaj gredo mimo Pušče ljudje iz mesta. Večina jih pozna po belih, samo z apnom prebeljenih stenah; malokdo ve, da so pred temi stenami ozke gredice, v katerih spomladi, poleti in jeseni poleg solate, peteršilja in paradižja cveto nageljni in vrtnice. Samo kmetje, ki imajo ob tej naselbini svoje njive, vedo, da je za to naselbino široka, dolga, pa tudi globoka jama, vsa obraščena s travo; da je dno te grabe vedno pokrito z vodo in da so takoj ob njej — za še dokaj čednimi hišicami stranice, namesto iz desk, iz suhega koruzinja in podobne drvarnice, ki po vsem spreminjajo pogled na naselbino.

Mimo Pušče vodi samo široka, poleti, spomladi in jeseni razrita — prašna ali blatna kolna pot in ozka pešpot, ki se takoj za zadnjo hišo steka s kolno, ki pelje v vas, oddaljeno od naselbine dobrih dve sto metrov. Pešpot pa zavija med

polja in se v blagem kotu odmika proti mestu, ki je prav toliko daleč kot vas. Po pešpoti, ki se nekje med polji steka s široko kolno potjo, je ves dan živahno. Redko se zgodi, da niso na njej ljudje iz naselbine, namenjeni zdoma ali pa domov.

Puščo, pritrjeno sredi obširne ravnine, je že z ranim jutrom zajel vrišč in krik. Nastal je vsakdanji vrvež; tako živahno gibanje, kakršnega nikjer drugje v teh krajih ni videti. Toliko jih je tekalo po ozkih dvoriščih, da bi jih bilo skoraj nemogoče prešteti in določiti, kam kdo spada. Toda nihče se ni trudil s tem, a sami med seboj so se še predobro razpoznavali.

Možje in fantje so bili po večini gologlavi. Skoraj vseh lasje so bili bogati, nakodrani in tako črni in gosti, da jim jih je zavidal marsikateri meščan. Oblečeni so bili preprosto, še dokaj čedno in niti preveč raztrgani niso bili.

Suknje so v teh vročih dneh odložili, a srajce so takoj prvi dan umazali, toda to jih ni motilo. Dekleta so se prav tako kot fantje ponašala z bujnimi črnimi lasmi. Vihralo so s pisanimi krili in nič jim ni bilo nerodno pokazati se iz hiše brez bluze. Tudi njim je bilo vseeno, ali je kombinirala, ki jim je zakrivala bujne prsi, če prvi dan umazana ali pa šele po enem tednu.

Žene, ki so že zdavnaj preživele neobrzdano mladost in pustile za seboj še številno potomstvo, so se vedno oblačile v pisano, širokokrilno obleko in si prevezovale čez lase ruto in vsako jutro odnašale proti mestu. Mnoge med njimi so povezale svoje majale v ruto, jo zvezale preko ramena in vzele s seboj še otročka, ki je pred meseci že shodil. Odhajale so v gručah, zlobudrale v svojem zateglem jeziku in zadovoljno hodile. Tudi za njihovimi malčki so se ponavadi vili oblaki modrega dima. Vsak dan so si nabrali po ulicah ogorke ali pa jih naberačili od mimoidočih.

Se preden odidejo žene v mesto, se vsede Kokaš na prag svoje hišice in si polni svojo staro pipo. Sivijo mu že lasje in brki, vendar hodi še najbolj vzravn med vsemi v tej naselbini. Njegov široki obraz je še vedno okrogel; nobene

gube še ni najti na njem. Navajen je rano vstajati, bolj rano od vseh drugih, in posedati pred vrati. Razposajenost ga je minila in tudi gostobesednost. Rad si baše pipo in potem kadil in se ozira daleč po poljih. Morda zabreda v spomine; mogoče se prebujajo ob jutrih v njem koprnenje, da se tako sanjavo nasmiha . . .

Mali nagec je pricepetal iz Kokaševe koče; prav takšen temnopolti nagec, kakršnih se je vedno več podilo med raztrgančki na trati. Nerazločno je momljaj, se oprjel očetovih kolen in željno segel proti njegovim brkam.

»Ga no — mir daj!« se ga je Kokaš godrnjavo otresel.

Njegove besede so prav tako čudno zvenele kot besede vseh teh ljudi v naselbini. Zloge je zavlačil in skoraj vsako drugo besedo poudaril — skoraj vzkliznil.

Malček je ihtivo zacepetal in se bolj iztegnil. Napenjal se je, se vzpenjal na prste in neizprosno silil v očeta. Ta je krepko puhnil, vzel pipo iz ust, jo odmaknil od iztegnjenih ročic in vstal. Z nogo je odrinil vsiljivega otročka in zaklical:

»Aranka! Ga bo skoro gotovo . . .«

»Čakaj malo, možki!«

Kokaš je zrl skozi vrata, kjer je njegova še vedno krepka žena pravkar došla njegovega najmlajšega sinčka. Leni je stopil proti poti za vrbovimi ograjami vrtov pred hišami, na kateri so se zbirali v gručah mladi in stari. Čuden dirindaj, na las podoben pretepu, je nastal pred naselbino. Vendar je bil to njihov način razposajenosti in igrivosti.

»Ordaf Geza!«

»Ordaf Joži!« se je slišalo med vriščem.

Kmalu se je pomaknila prva gruča proti mestu. Drug za drugim so se pomikali mimo Kokaša, še vedno klepetali, se smejali in tekali ter se suvali. V nepretrganem valu so se odmaknili iz naselbine in če bi jih pogledal od daleč, jih ne bi razločil od otročadi, ki se je podila med njimi, tako vihravi so bili.

»Ordaf Aranka!« je zaklical še Kokaš.

KULTURA IN PROSVETA

Kje so še ostali izobraževalni tečaj?

Po celotnem radgonskem okraju so razporejena kulturno - izobraževalna društva. Delujejo 3 KUD, 11 IZUD in 1 SKUD. Različno je njihovo delo. Nekatera društva so upravičila vlogo, ki jim je namenjena pri prevzgoji kmečkih ljudi.

Največ je govora o Rožičkem vrhu, kjer deluje KUD »Ivana Cankarja«. Ustanovljeno je bilo novembra lanskega leta. Se je mlado, pa vendar me najboljše v okraju. Posebno dramska skupina je pridno na delu. Radgonski SKUD »Jožeta Kerenčiča« ima največje število članov. Preko sto aktivnih in toliko podpornih. Pa IZUD ke a. V tem društvu ni šlo brez težav. V Benediktovi Nič ni slabši od Rožič-Morale so se borili za prosvetno dvorano, čeprav je njemu namenjena. Dramska skupina iz Cerkevniaka je bil v lanskem tekmovanju med najboljšimi. Zadnje mesece ni glasu o njej. Ali še dela? Tega ne vedo povedati na OO LP. Vprašali so Radenci. Izveš, da je društvo na papirju. Lansko leto ni priredilo nobenega nastopa. Dasi ravno je blizu zdravilišče in dva, dokaj močna delovna kolektiva — le ni zaživelo. Lepših pogojev za menda nimajo nikjer.

V okraju so zabeležili 88 kulturnih prireditvev. V dramskem svetu so pokazala največ življenja društva v Veliki in pri Jurju ob Ščavnici. Trdno pot na ljudski oder so utrle drame »Pot do zločina«, »Globoko so korenine« in komedija »Doktor«.

Knjižnice so do nedavnega životarne. Zadnji čas je nekoliko boljše. Vse manjše knjižnice so združili v večji. V 13 sektorjih so nastale močne knjižnice. Poleg njih delujejo še sindikalne knjižnice na državnem po-

sestvu na Kapeli, v zdravilišču Radenci in okrajna knjižnica v Radgoni. Knjige jim redno dobavljajo iz državne založbe v Radgoni. Po številu obiskovalcev prednjači knjižnica na Kapeli.

V 10 vaseh že delajo v izobraževalnih tečajih. Združili so jih s strokovnimi predavanji in praktičnimi tečaji. Ponekod uspevajo šiviljski, kmetijski in kuharski tečaji. Pomagajo jim predavatelji iz okrajnega aktiva, ki obiskujejo tečajnike. V Lutvercih otiskuje izobraževalni tečaj 40 vaščanov, v Nežovi blizu trideset, precej dobro pa je obiskane še na Janzevem vrhu in na Kapeli. Na OO LP sodijo, da bo pričelo delovati še pet izobraževalnih tečajev.

Splošna pomanjkljivost dela LP je v tem, da nima zadostne evidence o delu posameznih društev na podeželju. NA OO LP ne vedo za trdno, koliko kmečkih ljudi je vključenih v društva. Ni jim znano, kako ta društva delajo. O stanju v društvih so seznanjeni le toliko, kolikor jih tajnica osvoji obišče. Ta pa sama vsega ne zmore. Prav zato ji je potrebna osnovna evidenca. Mnogo krivde leži tudi na društvih, ki o svojem delu ne poročajo. Ali more ob takim stanju pomagati društvom in usmerjati delo prosvetljenja kmečkih množic? Ne more.

Bližamo se 15. januarju, zadnjemu roku za sklicanje okrajnih skupščin LP. V Radgoni še niso pričeli s pripravami. V prvi vrsti se bodo morali seznaniti z problematiko v društvih. Le tako bo poročilo o delu slika sedanjega dela LP, sprejeti sklepi pa prilagojeni trenutnim razmeram kulturno-prosvetnega dela v okraju. —r.

O izobraževalnem delu pri Kapeli v radgonskem okraju

Ob ponedeljkih, sredah in petkih je v osnovni šoli pri Kapeli živo tudi po večerih. Na obeh sestankih, ko so mladinke in mladinci že ugrabili, kaj vse bodo delali na izobraževalnem tečaju, in tiste prve večere po osmem novembru — se jih je zbralo nekaj nad dvajset. Danes imajo predavatelji že 36 rednih poslušalcev. Prihajajo okrog šeste na večer in odhajajo po deseti uri z občutkom, da so se zopet nekaj novega naučili. Prijejo radi, nekateri celo pol ure daleč. V ponedeljek se 24 deklet uvaža v sobodno gospodinjstvo. Uče se kuhanja, ravnanja s kuhinjsko posodo, pospravljanja, pisanja receptov, spoznavajo vrednost živil in še dosti drugega, kar jim bo koristilo doma. V petek imajo šiviljski tečaj, ob sredah pa se jim pridružijo še fantje in predavatelj jih seznani z lepoto slovenščine, z zemljinem, zgodovino, umnim inogradništvom in zdravstvom. Tečaj je tako zelo zanimiv, posebno še, ker nima šolske oblike, marveč poteka v razgovorih tečajnikov s predavatelji. Predava na učiteljsko, strokovnako s državnega posestva in vodja kraljeve krojaške zadruge.

Pri Kapeli imajo tudi izobraževalno umetniško društvo, ki so ga imenovali po Jovu Jurkoviču, ki so ga Nemci v tem kraju ustrelili. Društvo povezuje gledališko družino in ljudsko knjižnico. Kakor v izobraževalnem tečaju pomagajo tudi tukaj največ učitelji. Množične organizacije se bolj malo zanimajo za izobraževalno delo. Kako potrebno in hvaležno je to delo med tamkajšnjim prebivalstvom, naj pokaže nekaj podatkov o ljudski knjižnici.

V lanskem šolskem letu je ljudska knjižnica izposodila tri ali štiri knjige. Torej skoraj nič. In če bi sodili po številu izposojenih knjig, bi dejali, da

kmeti in delavci iz državnega posestva prav nič ne berejo in da jim za leno »niglo ni mar. Pa ni tako, le vodstvo knjižnice ni prodrla s knjigami do bralcev, čeprav je bila knjižnica odneta ob nedeljah. Z jesenjo je prevzela knjižnico ena izmed učitelj na šoli in sedaj šteje ljudska knjižnica 70 članov, ki si redno izposojajo knjige. Knjižna omara v šolskem razredu je stalno do malega prazna, ker je 136 knjig sprito tolikšnega povpraševanja občutno premalo. Prej so izposodili toliko knjig, da jih lahko presteže na prstih ene roke, sedaj primanjkuje poslovnega berila za odrasle in mladinske književnosti. Izposojevalci so namreč takole uredili, da nosijo otroci knjige domov, tiste nač, ki si jih starši žele. Kako kmečki ljudje tam okrog radi berejo, je razvidno iz vsebine enega izmed številnih pisem, ki jih otroci prinašajo z doma knjižničarki. Pisala ga je preprosta kmečka žena in se glasi: »Ali bi hoteli deklici dati katero knjigo iz knjižnice. Kakšno zgodovinsko ali drugo povest, roman, potopis ali kaj takšnega; Mohorjeve imam doma; torej kakšne druge. Bila bi vam zelo hvaležna, ako bi mi ustregli, ker jaz nimam časa hoditi čez dan tja. Berem pa rada, takole po večerih...«

Vemo, kolikšna odgovornost je naložena knjižničarju, saj je vzgoja članov knjižnice v dokažni meri tudi v njegovih rokah. Težko pa je ustreči bralcu v knjižnici s 136 knjigami in kaj čudno je, da kraljevni ljudski odbor knjižnice ne podpre, ko je navezana zgolj na letno članarino in izposojnino.

Izobraževalni tečaj kot ljudska knjižnica pri Kapeli kaže na to, da se bo prosvetno delo v tem kraju lahko močno razmahnilo. Ljudi, ki so

napravljene sodelovati, je dovolj, samo živahnejšega dela množičnih organizacij in pravičnega pristopa do vsakega njenih članov še manjka — in uspeh bo tukaj.

NASTOPILO SO UČITELJI GLASBENE ŠOLE

Učitelji glasbene šole v Ljutomeru tekmujejo v čast 10. obletnice OF. Že v prvem mesecu tekmovanja so pričeli s pripravami za samostojen nastop pred ljutomersko publiko.

V sredo, 3. t. m. so izvedli v prostorih ljutomerske kinodvorane uspešno komorno-solistični koncert. Glasbena produkcija je obsegala skladbo Humola, Vivaldija, Marinkoviča, Veberja in drugih skladateljev. Sodelovali so: violinist Kristl Vlado, čelist prof. Jamšek, klarinetist Loparnik Avgust in klavirista tov. Kaukler Bibijana in Sršen Ivo. Prav posebno je uspela Chopinova »Balada«, ki jo je izvedla na klavirju tov. Kauklerjeva.

Uspešen nastop učiteljev glasbene šole je pokazal njihovo pripravljenost, da s svojim glasbenim znanjem pomagajo pri prevzgoji našega delovnega človeka. Prostorna dvorana je bila polna poslušalcev. Ti so izvajajoče toplo pozdravljali. Številna udeležba je dokaz, da delovno ljudstvo ljubi glasbo, čeravno gre za resnejšo glasbeno produkcijo.

Černelavčani so že začeli...

V torek so imeli Černelavčani predavanje. Predaval je tov. Šiftar iz M. Sobote »O življenju na zemlji in pogojih življenja«. Predavanja se je udeležilo nad 70 ljudi, tako, da je bila soba v združenem domu natrpana. Škoda, da se je predavanja udeležilo premalo mladine. Navzoče so bile tudi žene, a je tudi teh bilo premalo. V diskusiji so se ljudje sprostiti in živo razgovarjali. Seveda so govorili tudi o svojih težavah. Celo so predlagali, da bi se moral izpopolniti sistem odkupa, zlasti v takšnem letu, kakor je bilo lansko.

Ob koncu predavanja, ki je trajalo nad tri ure, so sklenili, da se bodo prihodnji tork ponovno vsi udeležili predavanja, ki bo nadaljevanje današnjega. V petek bodo imele predavanje žene in ženska mladina.

Kaj je novega v Pertoči?

Sprejeli smo dopis vaškega dopisnika iz okolice Pertoče, ki ga z nekim popravki objavljamo. Pričakujemo pa, da bodo temu sledili dopisi iz ostalih prekmurških vasi. Pišite o tem, kaj je napak v vašem kraju, kaj bi lahko bilo boljše in kako gre delo v vašem kraju. S tem boste omogočili nam, da seznanimo ljudstvo v vseh obmurskih okrajih z življenjem v vaših krajih, tako, da bo postal časopis res vaš — ljudski. Pri tem pa ne pozabite vplivati na vašega sosedo, da se naroči na svoj lokalni časopis. — Uredništvo.

V Pertoči imajo prav čudnega predsednika, tajnika in evidencičarja, ki prejema kljub gospodarski gnetosti žilvske nakaznice. Predsednik, ki spada v drugo skupino s svojimi 2,66 ha obdelovalne zemlje, predstavlja žilvsko nakaznico R-2. Nič boljši ni tajnik, ki je vračunan v skupno gospodinjstvo očetovega posestva, ki meri okrog 2,60 ha orne površine. Z evidencičarjem bi stvar bila nekoliko v redu, saj ima komaj nekaj arov. Vsi trije prebrisanici pa prejema poleg žilvskih tudi industrijske nakaznice. Naše ljudsko mnenje je, da so ti predstavniki oblasti storili velik prekršek zakona o varčevanju in želi-

Moč Mariborska kulturna revija »NOVA OBZORJA« stopa v četrti letnik. V prihodnjem letu bo še izdatneje kot doslej prispevala h kulturno-politični rasti Maribora in celotne Mariborske oblasti in bo posvečala še večjo pozornost kulturnim in gospodarsko-političnim problemom v teh predelih Slovenije, ne da bi pri tem zanemarljave probleme celotne naše ožje in širše domovine.

»NOVA OBZORJA« bodo v letu 1951 izhajala v povečanem obsegu in bodo še bogateje kot doslej opremljena z umetniškimi reprodukcijami vseh pomembnejših del naših slikarjev in kiparjev.

NAROČNINA:

za celo leto 240 din, za pol leta 120 din.

Vabimo vse delovne ljudi po naših tovarnah, ustanovah, šolah in zadrukah, v mestih in na podeželju, da postanejo naši naročniki. Dosedanje naročnike pa prosimo, da nam med svojimi znanci in delovnimi tovariši pridobijo novih naročnikov in bralcev.

Naročila sprejemamo pisмено in ustno. Vsak nov naročnik mora obenem z naročbo plačati vsaj polletno naročnino v znesku 120 din.

Uprava revije

»NOVA OBZORJA«
Maribor — Gosposka ulica št. 25

Naročilnica

Naročam revijo

NOVA OBZORJA

Polletno naročnino v znesku 120 din pošiljam istočasno s to naročilnico, naročnino za drugo polletje pa bom poravnal najpozneje do 30. junija 1951.*
Celotno naročnino v znesku 240 din pošiljam istočasno s to naročilnico.*

V

dne

(podpis)

Ime in priimek

Poklic

Točen naslov

* Nezaželeno črtaj!

Mednarodnih velesojmov, ki bodo letos spomlad, se bo Jugoslavija tudi udeležila, in sicer v Utrechtu, Milanu, Bruslju in v Parizu.

1360 km novih železnic je po vojni bilo zgrajenih v Jugoslaviji. Gradimo pa še nadaljnjih 467 km. Dvojni tir je bil položen v dolžini 319 km, postajnih tirov pa je bilo zgrajenih 406 km.

mo, da čimprej popravijo svojo lakomnost.

Imajo pa še mnogo drugih prekrškov, predvsem predsednik KLO, ko si je sebi samovoljno in brez vednosti zbora volivcev znižal obvezno oddajo. Čeprav so pozneje kontrolni organi to špekulantsko zasledili, ko ni bila obvezna oddaja za leto 1950 pravilno razbiti nastajajo kljub temu v obvezni oddaji težave pri posameznih kmetih.

Tudi delo celotnega KLO ni povsem v redu. Če med okupacijo so začeli Mažari graditi stavbo za njihovo županijo, iz katere bi lahko sedaj preuredili lep združni dom. Doslej so uredili samo prostor za pisarno KLO in en prostor za kmetijsko zadruge. Vsa ostala preureditve stavbe pa stoji na mrtvi točki, čeravno so imeli poprej mnogo prilik za dograditev tega prepotrebne zadružnega doma. Nič boljša se niso izkazali pri zatiranju ameriškega kaparja. Znano je, da je ravno v Prekmurju zelo razširjen ta sovražnik in da je napovedana ostra borba proti temu nevarnemu škodljivcu sadnega drevja. Odborniki Pertoče pa se tega v dovoljni meri ne zavedajo. Ali mogoče žele sebi, kot svojim sovaščanom in poštenemu prebivalstvu v sosednjih vaseh, da bi v pičlih dveh letih ostali

brez sadnega drevja? Ali se ne zavedajo, da delajo sebi in državi škodo? Ali jih ne boli srce, da ne bodo imeli njih otroci v zimskih mesecih jabolk?

Verjetno ne, vsaj sodeč po njihovem malomarnem odnosu do škroplilnice, ki leži zaprta, zarjavela in pokvarjena že nekaj časa v temnem kotu. Mi prav dobro vemo, da se bodo tovariši odborniki ob teh klikih Pertočanov zganili in jo dali v popravilo pravemu strokovnjaku. Zakaj se še niso odborniki pogovorili o zimskem škropljenju sadnega drevja? Vemo prav dobro, da jih je v tem jesensko deževje zadržalo, ampak sedaj naj ne bo izgovora, ko je milo zimsko vreme. Torej tovariši odborniki — huruk in na delo!

Tudi v znižanju obvezne oddaje zaradi toče, ki je prav občutno prizadela goriški predel, niso sorazmerno, po škodi kmeta, upoštevali, temveč je izvršni odbor brez mnenja in potrditve celotnega odbora znižal obvezno oddajo tam, kjer ni bilo potrebno, saj niso bili vsi kmetje enako oškodovani. Ljudstvo želi, da bi se že enkrat opuščalo dajati prednost premožnejšim kmetom. Nič boljši niso pri upravljanju državnega mlina. V ta mlin so namestili sina bivšega lastnika mlina, ne upoštevajoč zakona o nacionalizaciji podjetij, ki pravi, da se ne sme nastavljanje bivše lastnike v obratno vodstvo. Upamo, da bodo odborniki v Pertoči to napako popravili, tako, da ne bo več godrnjanja med vaščani. Vaščanom Pertoče pa priporočamo, da naj takih ljudi drugič ne volijo za predstavnike ljudske oblasti, kot je to predsednik KLO in njegov pajdaš Recek, ki sta si na račun delovnih in poštenih vaščanov prisvoila moko in petrolej. Sicer pa je za ta dva že poskrbelo ljudsko sodišče in jima izreklo primernoazen.

—ah

Počakal je, da se mu je približala in stopila sta med ostale. Njun malček je cepetal že daleč pred njima, med široko raztegnjeno gručo. Zdaj, ko so se tako neurejeno razvrstili po poti, se je mahoma zazdelo neverjetno, da jih staneje v teh nekaj kotah toliko. Nasebina pa je bila še vedno v vrvenju...

Sredi poti med mestom in nasebino se je dvigal nizek, neporavnani nasip, nedavno prekopane zemlje. Vzdolž tega so se razlezi, se porazgubili v vijugavo izkopani grabi in posedi na zemljo. Skupina najmlajših se je namerila proti prostorni baraki, čez sto metrov oddaljeni od najbližje skupine. Ostali so sede zlobudrali naprej, le Kokaš in njegova Aranka sta molčala. Kokaš se je vsedel na nasip, a Aranka na desko, vrženo čez že izkopan jarek. Mirno, kot da njuno življenje ne pozna skrbi, sta se ozirala po mestu. Le nekaj fantov in deklet ni mirovalo. Podili so se in še ostalim nagajali, da jim prirojene živahnosti še tukaj ni manjkalo.

V sinjino so se že razpredli prav drobni svetli oblaki in vidno rasti v svetle gomile, bundaste, kot so bundasti psički zagorelih ljudi. Prav praznično lepo vreme je bilo takrat. Niti najmanjša sapica ni zapihala. Zdelo se je, da priroda posnema brezbržno mirovanje Kokaša...

Kokaš, Aranka in vsa dolga vrsta brezbrzihih zagorelih ljudi bi najraje posedali tako v brezdelju ves dan. Ugajala jim je vročina, ki je drobila grude na nasipu in v prah. Toda samokolnice so leno zacvilile; njihovo cviljenje je preglašalo vresčanje fantinov, ki so jih porivali vedno bliže. Drug za drugim so vstajali zagoreli ljudje z nasipov in jemali krampe in lopate iz samokolnic. Fantini, katerim pravzaprav ni bilo do dela, so spustili samokolnice ob deskah, vrženih preko jarka v oddaljenosti desetih metrov druga od druge.

Tudi Kokaš je vstal, porinil samokolnico na desko, vzel iz nje kramp in skočil v jarek. Njegov mali nagček je prav v tem času pristopil izza nasipa, kjer se je doslej podil z malčki, in se nameril naravnost proti očetu. Ob robu grabe je obstal in živahno pogledoval sivomodre oblačke dima, ki so se zvijali nad očetovo pipo. Kokaš se je naslonil ob kramp,

se leno zagledal v vlažno zemljo in ni opazil malčka, kako steguje ročico proti njegovi glavi. Nagček pa se ni obotavljal. S prsti je oklenil ustnik in urno potegnil in zadovoljno zagrgal nekaj nerazločnega. Urno je odcepel na nasip in se še ogledoval, ali bo oče stopil za njim. Kokaš pa je zavihel kramp in ga zasilil globoko v zemljo.

Nagček je mirno počepnil na nasipu, zabrodil s prsti po razsušeni prsti in radovedno opazoval enakomerno, počasno, skoraj dolgočasno gibanje vzdolž kanala. Tu in tam je krepko

Kokaš pred svojo hišo

potegnil iz pipe, da mu je dim v oblačkih ovijal kodrasto glavico in zopet pustil, da je tobak počasi tlel... Pipo je vztrajno držal med drobnimi zobki, kot da mu je ob njih prirastla...

Sonce se je počasi odmikalo vedno više v sinjino, a vrh nasipa se je prav tako počasi večal. Samokolnice za samokolnicu zemlje so navažali nanj, sicer brez vsake naglice, še vse preveč počasi, vendar — delali so! Delali so, čeprav so od časa do časa tudi posedali, gotovo bolj utrujeni od vpitja kot od kopanja in prevažanja.

Horvat Josip

Na deski pred Kokaševu je sedel fantič šestnajstih let. Lične kosti so se mu ostro izbočile, nos se mu je končaval topo. Globoke in ozke oči so mu zadovoljno bliskale po zagoreli goloti dekletovih ramen. Bingljal je z nogami in se nasmihal.

»Se vidi, da tvojega moškega nega doma...« Jo je zbadal. »Močna si. Čakaj ga, čakaj, kda pride, ne boš mogla v kanali kopati.«

Samokolnica je bila zvrhana. Fante je vstal, si popravil robček zvezan na vseh štirih v vzle in potegnen čez goste kodre. Ilonka, okroglolična, temnih oči in kostanjevih las, ki so jo ločili od ostalih zagorelih ljudi v tem kanalu, se je široko nasmejala, se naslonila na držaj lopate in mu zabrusila:

»Ti pa že zdaj nič ne moreš...« Gledala je, kako se njegova suha postava napeto giblje za samokolnico proti vrhu nasipa. »Pa še samo ženska krila od daleč gledaš!«

Ilonka se je zagledala proti mestu. Od tam bo prišel njen Geza, ki je zdaj pri vojaki. Jeseni je odšel in jo pustil samo v tisti sobici v koči, iz katere se vidi mesto prav tako dobro kot iz kanala; še lepše. Včasih, ob večerih, ko je tonilo v mraku, je gledala skozi okno in se prav tako kot zdaj oprijemala za napete grudi. V njej je nekaj kipele, jo žgalo in takrat si je tako želela Gezo. Zdaj jo je po prsih ščegetalo njegovo pismo. Tako prijetno jo je ščegetalo... Hranila ga je; sama ni vedela brati, a otrokom, ki so se v vodi že naučili, ga ni hotela dati. Ni verjela, da ji bodo povedali to, kar v njem piše.

»To so ti naši mlajši pisali,« se ji je včeraj smejal Kokaš, ko ga je sprejela. »Norca se delajo!«

Ona pa ni verjela... Njen Geza ni vedel pisati, ko je odšel v vojsko. Res malo čudno je bilo, da ji zdaj naenkrat pošilja pismo, toda... Mogoče mu ga je napisal eden izmed vojakov, kot bo zdaj njej čital neko drugo. Delovodjo, ki je vedno tako prijazna, bo prosila...

(Nadaljevanje sledi)

Prva številka »NOVIH OBZORJ« bo izšla januarja 1951 v povečanem obsegu. Imela bo 80 strani teksta in več umetniških reprodukcij slikarjev Maksa Kavčiča in Dorela Klemenčiča. Nadalje bodo zastopani še naslednji avtorji: Ignac Koprivec (odlomki iz romana Hiša pod vrhom), Anton Ingolič (1. del romana Človek na meji), Matej Bor, F. Filipič, V. Šarabon, Pajlin (pesmi), Bogo Teply (Razvoj kmetijstva pri nas v stoletju pred marčno revolucijo), Branko Rudolf (Bernard Shaw), Ivan Sitar (Prekmurski pesnik Pajlin), Marja Fortič (Pri belih rudarjih), Jaro Dolar (Ivan Levar), Vladimir Kralj (Preživov roman Doberdob), Milan Koblar (Čufarjev roman Pod kladivom). V prvi številki sodelujejo nadalje še: Gustav Šilih, Tone Potokar, Cvetko A. Kristan, Franc Štrimpf, Boris Kranjc in K. Bačar.

Prosimo odrezite spodnjo naročilnico in nam jo pošljite v frankirani kuverti, vsaj polletno naročnino v znesku 120 din pa nakažite po poštni položnici, naš čekovni račun ima štev. 64-1-90-603-8. Na Vašo željo Vam pošljemo pošto položnico.

UPRAVI REVILJE

NOVA OBZORJA

MARIBOR

GOSPOSKA 25

Kako dela delavski svet okrajnega mizarstva v Apačah?

Apaški mizarji izgotavljajo zadnje izdelke za lanski plan. V njihovi delavnici nastaja še osem omar, ki jih morajo izdelati, da bodo prišli do ravne črte. Nekoliko so zaostali plekarji. V skladišču jim stojijo spalnice, kuhinjsko in drugo pohištvo. Vse v nepleskanem stanju, brez kljuk, ročajev in drugega pribora. Mar gre za nedelavnost? Ne! Opravka imajo z vsemogočimi težavami. Vse bi že izgotovili, če bi imeli material. Največ se hudičejo nad tem, ker nimajo priročne firme, kemikalij in spojinov. Odtod zastoj v produkciji apaških mizarjev, ki jih ni mogoče prištevati med slabe delavce.

Če se človek ozre nazaj na lansko leto in na okoliščnosti, v katerih so se mizarji borili za plan — lahko sprevidi, da so to živili ljudje. Novak se rad s mni na čas, ko je bil s celotnim kolektivom na Pohorju. Dva meseca so sekal les, podirali orjaška pohorska drevesa. Nasekali so preko tisoč kubikov hlodovine, samo za njihovo podjetje 501 m³. To jim je pomagalo da so prišli do osnovne surovine, brez katere ni pohištva in njihovih izdelkov. Odšli so tudi v frontno

brigado, ki je na Pohorju postala udarna. Novakova četa si je priborila prehodno zastavo. S kubi ki je imela opravka skupina apaškega mizarja Perhiča. Bila je najboljša v brigadi. S priborjeno prehodno zastavo so se brigadi vrnili z akcije. Tudi v sindikalni gozdni brigadi jih ni manjkalo. Novak je bil lani kar trikrat na Pohorju. In odkupi. Odzvali so se okraju in pomagali, četudi so se sploščka nekoliko branili. Zakaj? Bali so se, da bodo ob Novem letu pod planom. Njihove besede se niso upoštevale. Na pomoč so poslali Novaka in Zverja, ki sta zamudila štiri delovne dni. Sem n pa je izostal pet dni.

Vse to ni moglo ostati brez posledice za plan, ki je bil precej napet. Zato jim ni zameriti, če ga niso do odstotka dosegli. Njihov uspeh je, da jim mnogo ne manjka. Ko ti o vsem pripovedujejo, pade kakšna na rovaš okraja. Ni jim prav, da sredi delovnega časa jemljejo delavce iz podjetja. Naivečkrat za poliska dela, ko bi lahko drugod z malo več truda mobilizirali ljudi, ki niso toliko vezani na plansko proizvodnjo. To je vse, kar mislijo, da ni prav.

Dva občna zbora

ljubiteljev prirode

Pred kratkim se je vršil občni zbor smučarske sekcije »Telovadnega društva« v prostorih Ekonomske sednje šole v M. Soboti. Načelnik sekcije tov. prof. dr. Pezdirc Joško je v obširnem poročilu obravnaval delo sekcije v preteklem letu. Sekcija je zbrala 140 članov, ki so po večini dijak, priključilo pa se je tudi precej smučarjev izven šole. Sekcija je v prejšnji zimi priredila tečaj za smučarje in več tekmovalni, vendar zaradi kratke zime ni bilo mogoče izvršiti vsega. Sekcija je razdelila določeno število smučarskih rekvizitov najpogostejšim smučarjem. V jeseni so člani tekmovalci pričeli z marljivim kondicijskim treningom. Prirejani so bili množični pohodi smučarjev čez drn in strn, peš, pa tudi s kolesi. Najbolj je uspel pohod v Petrovcih — Mačkovcih in mnogoboj, ki je pokazal lep uspeh. Tudi v letošnji sezoni je sekcija prejela gotovo število smučarskih rekvizitov in opreme, katero je razdelila svojim članom. V januarju bo prirejen ob podpori OLO 10-dnevni tečaj na Pohorju. Člani se bodo udeležili raznih tekmovalni in sami priredili več tekem. Pomerili se bodo tudi z avstrijskimi smučarji. Člani so sklenili, da se sekcija odcepi od TD Soboti in se ustanovi smučarski klub »Mura«.

Dne 27. XII. 1950 se je vršil občni

Delavski svet se bo moral zavezati za kakovost izdelkov...

Ko je lani prevzemal obrat novozvoljeni delavski svet, so upoteli napake. Ob inventuri. Pri pregledu zaloga materiala je manjkalo nekaj lesenitovih in furnirskih plošč. S tem se danes niso popolnoma na lasnem. Obrnili so se na okraj, da pošlje komisijo, da bi celo stvar raziskala. Prošnja mizarjev so verjetno preslišali. Odtod razna uganjanja, kje tiči napaka. Nalveč je besed o nepravilnem knjiženju izdanih zaloga materiala.

Ob prevzemu so začeli delavci razmišljati, kako bi izboljšali kakovost svojih izdelkov. Pri raznih pohištvenih predmetih so napravili popravke. Komisija za norme je zasledovala posamezne faze izdelave pohištva. Postalo je očitno, da so norme prenizke. Delavski svet je sprejel sklep, da norme zviša. Tako so za izdelavo nočnih omaric določili 12 normiranih ur, namesto prejšnjih osem. Na izdelanem pohištvu se je to poznalo, nič več ni bilo na njem znakov površnega dela.

V juniju je dobilo podjetje vneni 77 komadov pohištva od podjetja »Železnina« v Ljubljani. Ljubljanci so jim pisali, da pohištvo po svoji kakovosti ne odgovarja za trž. Nekaj besed kritike je bilo tudi v Radgoni. Potrošniki so dobili na nakaznice pohištvo, izdelano v apaški delavnici. Pričevali so se, da so bila vrata ugnjena, da jih ni bilo moči trdno zapirati itd. Kaj pa k temu rečejo mizarji? Pravijo, da ne gre za njihovo slabo delo, marveč za slabo vskladiščenje pohištva in slab prevoz. V podjetju imajo zelo vlažno skladišče, kjer se pohištvo kvari. Vlaga slabo vpliva na izdelke. Taniše ploščice na pohištvu se prične upogibati. Tudi Okrajni mazarin v Radgoni se ne more pohvaliti z boljšim skladiščem. Zato ni prav nič čudno, če pride po-

hištvo do potrošnika v spremenjenem stanju. Povedali so tudi o Ljubljani. Tam so krivi delavci pri skladišču »Železnina«. Malomarno so iztovarjali pohištvo in ga zelo poškodovali. Tako ni bilo sposobno za pot do potrošnika. Sedaj spremlja vagonске pošiljke pohištva zastopnik podjetja vse do namembnega mesta. S tem so zavezali nepotrebne reklamacije ljubljanskega podjetja.

Z delovno disciplino se lahko pohvalijo. Ne poznajo odstotka neupravičenih izostankov. Le z dvema mizarjema niso zadovoljni. Muhič je zelo ne redno prihajal na delo. Zadnje mesece je dvakrat ostal doma, ne da bi se opravičil. Bil je skrajno nediscipliniran delavec, ugovarjal je vsemu, kar je težilo k povečanju produkcije. Niso ga trpeli v delavnici. S 1. januarjem so mu pokazali vrata. Njegov vrstnik Zver Anton je s tremi »plavimik, lunak, ko se navzame vinske kaplice. Razbija šipe, fizično napada sodelavce. Kot tajnik sindikalne podružnice ne more vzgajati svojih delavcev, če je sam nislavljal med njimi. To mu lahko pove v obraz Zver Martin, ki je vedno za dvajset preko norme. Delavski svet se ne bo smel ustavljati ob mnenju nekaterih tovarišev iz Apač, ki Zverja zagovarjajo.

Načrti upravnega odbora so obširni, vendar pa ne morejo do popolnega izraza. Če pred kratkim so se menili, da bi kupili skobelni stroj. Pri Mulecu v Verževu bi stal 90 tisočakov. Z njim bi močno pospešili proizvodnjo. Svoj predlog so dostavili na poverništvo za lokalno gospodarstvo. Dali so odgovor, da ni kredita. Nekako tako je s predlogom, da bi razširili delavnico in nad njo sezidali stanovanjske prostore za delavce. Delavci razumejo, da letižko investirati v zamljeno gradnjo, ki bi stala lepe denarce. Ne gre jim pa v glavo, da je odbit predlog za nabavo stroja, ki bi ga zelo potrebovali.

»Je pa le našli sindikalni kotichek v okraju...«

Tako ti pade na misel, ko stopiš v dvorano njihove sindikalne podružnice. Lepo razmešeno novo pohištvo, ki so ga sami izdelali. Čez 400 prostovoljnih ur so žrtvovali, preden je bilo gotovo. Pa radio. Večkrat poslušajo oddaje. Kaj bi še lahko povedali o članih sindikata? Da so pomagali na državnem posestvu v Črncih, v Lutvercih, na cestah v Tednu cest in še kaj. Lepo število ur se jim je nabralo.

IN VZGOJA DELAVCEV?

V tem pogledu ravno niso med slabimi, bili pa bi lahko boljši. Študijski sestanki so le redki, priložnostni. Nalveč so doslej govorili o prevedbi delavcev, o vlozi delavskega sveta in upravnega odbora. Toda, ali je to dovolj? Mislijo bi treba na širšo vzgojo, na nove oblike dela s člani podružnice. Prav gotovo bi našli možnosti, saj je v Apačah doma učiteljstvo in razni strokovnjaki. Le začeti je treba. Sindikalna podružnica je bila na nedavni skupščini obrtnih delavcev pohvaljena.

Tako pri članarini, kot pri drugih obveznostih so na čistem. Zato imajo pravico povedati napake upravnega vodstva. Med njimi so delavci, ki so si udarniško značko zaslužili. Kar predsednika Horvata so zadovoljili, da se o tej stvari zanima in zanje zavzame.

Člani sindikata so sprejeli tekmovanje v čast 10-letnice OF, ki so jim ga napovedali delavci okrajne, gradbenega podjetja v Radgoni. Dodali so še nekaj novih obveznosti in napovedali tekmovanje vsem sindikalnim podružnicam v okraju. Tekmujejo v preseganju proizvodnega načrta, v štednji materiala, pri gradnji združnega doma v Apačah in v delovni disciplini.

TUDI SOBOŠKO AVTO-MOTO DRUŠTVO JE SPREJELO SKLEPE

Soboško Avto-moto društvo »Stefan Kovač« je imelo 24. decembra letno skupščino. Skupščine se je udeležil tudi sekretar Avto-zveze Košiček Lado. Iz poročil odbornikov in sekretarja se da videti, da se je društvo z ozirom na prvo polletje v drugem po letu v mnogočeno izboljšalo, predvsem je doseglo lep uspeh v šolanju dobrih soferjev. Samo v drugem polletju se je izšlo 26 motoristov, 42 soferjev za osebnih avto in 17 za tovorni avto; s tem so dosegli 70 odst. anega plana, čeprav bi morali doseči 100 odstotkov. Vzrok temu je bilo nenehno menjavanje odgovornih funkcionarjev.

Ko so izvolili nov odbor na čelu s predsednikom Habetom Francem in tajnikom Topolovcem, so člani Avto-moto društva sklenili, da se čimbolj s svojim delom približajo ljudstvu.

Pričakovati je, da bo delo Avto-moto društva v soboškem okraju v letu vidno napredovalo, da bodo odpravljene vse dosedanje napake in da bodo našli dobre predavatelje za šolanje prepotrebne soferskega, predvsem pa traktorskega kadra.

MALA VAS PRI TOMAZU TEKMUJE

Vaški odbor OF v Mali vasi pri Tomazu je sprejel v čast 10. obletnice OF nove tekmovalne obveznosti. Na svoji seji so se novo izvoljeni odborniki izrekli za sklep, da bodo do spomladi vključili v Fronto vse volivce. Si bel bodo za vključevanje kmetov v združništvo in usmerili politično delo med množice k temu cilju. Skupno z VO OF v Sejančih bodo novežali glavno cesto od Sejanec do Tomaža. Pridobivali bodo nove podporne člane socialnega fonda, dvignili povpreček frontne članarine in se polnoštevilno udeležili kmetijskih in splošnoizobraževalnih tečajev.

PO SVETU

Vojna v Koreji. Mac Arthurjeve čete se nadalje umikajo pred številčno močnejšim nasprotnikom. Okrog 250 tisoč Kitajcev in Severnokorejcev je že prekorajilo 38. vzporednik. Zavze-li so že mnogo mest do 70 km južno od bivše meje. Obkolili so tudi že seuloški pristanišče Inčon. Z naglimi pohodi so se ameriške čete rešile sovražnikovega objema, deloma so se pa vkrcale na ameriške ladje.

Mirno rešitev korejskega spora si žele vsi narodi sveta. Organizacija združenih narodov je določila tri člane, ki so stali kitajski vladi predlog, da ustavitev sovražnosti. Kitajci so predloge zavrnili. Pravijo, da morajo vse tuje sile zapustiti Korejo.

Ameriška letala dnevno posegajo v borbo ter napravijo tudi do 700 polem, na dan navzlic snežnim viharjem, ki besnijo nad Korejo. Poročila pravijo, da so letala pobila oziroma za borbo onesposobila že veliko Kitajcev in Severnokorejcev, v nekem dnevu celo okrog 8000.

Boji v Indokini trajajo dalje. Francoske in vietnamske enote so izvršile pred nekaj dnevi močan protinapad na Ho Si Minhove postojanke ter jim prizadejale hude izgube.

Gusarji so napadli angleško ladjo »Leader« v Tihem oceanu na vzhodni kitajski obali. Napadalcji so oropali potnike in posadko. Dovolili pa so, da je ladja lahko nadaljevala svojo pot v Sanghaj.

Sovjetski dolg ZDA znaša 11 milijard dolarjev. Nastal je med drugo svetovno vojno. Amerika je že večkrat predlagala, da naj se začne razgovori in pogajanja za ureditev dolga. Po dvoletnem izmikanju je sedaj Sovjetska zveza pristala na pogajanja, ki se bodo v kratkem začela. Sovjetska zveza je zadrla 431 manjših in 84 večjih ameriških ladij.

Leteči avtomobil je skonstruiral Američanec Robert Foolton. Po zemlji vozi kot vsak drug avtomobil in porabi 12 litrov bencina. S pomočjo propelerja, krila in repa pa se lahko dvigne v zrak ter doseže brzino 177 kilometrov na uro. Porabi pa 30 litrov bencina. Foolton bo leteči avtomobil serijsko izdeloval in prodajal po 6000 dolarjev.

Največjo knjižnico na svetu imajo seveda v Ameriki v Washingtonu. Steje 23 milijonov knjig, časopisov, filmov itd. V knjižnici je zaposlenih 1900 ljudi.

Naistarejši človek živi na Kavkazu. Tako poroča sovjetska časopisna agencija. Imenuje se Ibrahim Galiev in je 151 let star. Kljub svoji starosti je še čil in zdrav ter je pastir v nekem kolhozu.

Srednjevelike tanke v vrednosti 52 milijonov dolarjev je naročila ameriška vlada pri družbi »General Motors« v Clevelandu. Družba je zaradi tega zaposlila 16.000 novih delavcev.

Dr. Karl Renner, predsednik sosednje avstrijske republike, je zadnji dan leta 1950 na Dunaju umrl. Doživel je lepo starost 80 let.

740 milijard za vojaške izdatke je določil francoski parlament za leto 1951, kar je več kot še enkrat toliko kot lani. Poleg tega pa dobi Francija od ZDA še orožje v sklopu pomoči državam Atlantskega pakta.

MESTNI KINO V MURSKI SOBOTI

predvaja od 16. do 18. januarja t. l. francoski film »Ob zori« in od 19. do 22. januarja angleški film »Zapeljivka iz Novega Orleansa«.

Dedek Mraz...

(Resnična iz ljutomerskega okraja.)

Zadnji mesec je imel kogovški dedek Mraz polno skrb in posla. Čakali so ga pionirji in cicibančki. Od njega so si mnogo obetali. Pravljic, pripovedk, slaščic in drugih darov. Zato se je hitro podvzval. Stopil je k mamicam po vaseh in jim takole govoril: »Čaka me veliki dan, ko bom stopil pred vaše najmlajše. Sam še ne zmorem vsega. Drago mi bo, če boste prispevale za mojo torbo, ki jo pionirji že dobro poznajo.« In mamicice so mu dale moko, orehove, sladkorja, jajčec in drugih darov. Vse te dobrote je dedek odnesel na Kog, kjer jih je izročil pridnim ženam. Dva dni pred novoletno jelko je zadisalo v šolski kuhinji. Pekle so potičke, kekse in druge dobrote. Gomilske mamicice pa so dedeka odpravile z lepo besedo. Obljubile so mu, da bodo same zbrale in napekle. Dedek Mraz je bil zelo zadovoljen. Iz srca se jim je zahvalil za topla materinsko besedo, ki so jo gomilske mamicice tudi držale.

Dedek Mraz je nekega dne stopil na pošto. Prijel je za telefonsko slušalko in telefoniral. V Ljutomeru so se mu oglašili Dedek je znal lepo govoriti. Tovariši iz gostinskega in komunalnega podjetja je povedal, da so na Kogu siromašni otročki. Vojna jim ni prizanesla. Mnogo malih je ostalo brez strehe. Vse to jim je preprosto razodel Ljutomerčan, so mu odgovorili: »Bodi brez skrbi, dedek Mraz; bomo že poskrbeli. Se že pripravljamo. Na svidenje med kogovškimi pionirji.«

Odkresal je k učiteljem na osnovno šolo. Potrkal je na vrata tovariša Stanika. Vse mu je povedal, kar ga je težilo v očetovskem srcu. Pomenila sta se. Obhvalila je dedkova, da je treba njegove ljubice tudi pošteno razveseliti. Naj vidi, kaj zmore dedek Mraz. S temi mislimi sta si segla v roke in se poslovila. Tako je hodil dedek Mraz od hiše do hiše. Potrkal je na mnoge duri, preden je napolnil dan, ko je stopil s svojo osiveljo brado pred pionirje in cicibančke...

Na dan starega leta so padale snežinke. Vsa pokrajina je bila odeta v bel snežni plašč. Iz vasi so prihajali pionirčki. Mamicice pa so hitele z cicibančki v naročjih. Stiskali so se ob njihove prsi. Po položnih kogovških gričih je pihljal mrzel zimski veter.

V prosvetni dvorani je bilo živo. V prostorno dvorano se je zgrnila množica mladih in starejših ljudi. Iz Ljutomera je pribrel kamion. Prišli so delavci, pokrovitelji svojega pionirskega odreda.

Trikrat je udarilo ob plat zvončka. Na odru so se pokazale čudne osebe. V krčmi »Desetega brata« se pogovarjajo gostje. Posebno privlačen je profesor, ki ve mnogo povedati. Gosliničar je povzdignil s krepkim glasom domačo — prejško pesem. Med pionirji je kar zažvele, ko se je pojavil mikavno oblečen Deseti brat. Smelali so se Kriavljui, ki jim je pripovedoval, kako je s svojo sabljo oresekale samega peklenščaka.

»Jaz sem Rdeča kapica, drugače pa sem Lizika« se je zaslišal glas brhke pionirke, ki se je pokazala na odru. Pokazala je, kaj vse nese v košarici — svoji ljubi babici. Potem pa kar naenkrat lovec, ki mu je Rdeča kapica zaupala svojo skrivnost. Poprtila ga je, da povabi dedka Mraza. Na oder je privihrala Sneguljica.

čica. Kaj vse lepega jim je povedala in zapela? Rdeča kapica ni odnehala. Vabila je k sebi pionirke in pionirke. Radi so jo ubogali. Drug za drugim so prihajali v njeno čarobno bivališče. Pionirke so zaplesale Titovo kolo...

»Dedek Mraz prihaja,« so se začeli prižigati glasovi v dvorani. Res, s prijetnimi koraki je prikrasal težko pričakovani dedek. Dolgi brki in brada sta mu zastirala starost. V rokah je držal palico, zdravilo za one pionirje, ki so neubogljivi in se neradi učijo. Spreporil je. Pravilnice so izzvenele iz njegovih širokih ust. Strme so ga poslušali. Vsaka njegova beseda je segla do dna njihovih mladih src. Dedek je poklical mamicice in ljutomerske delavce. Ti so prinesli polne košare sladkih stvari. Male oči pionirjev so kar zastremele v vse dobrote, ki so ležale pred njimi.

Oglasil se je nekdo od Ljutomerčanov. Povedal je, da imajo pionirji dobrega dedka Mraza. Zato so tudi ustregli njegovim željam. Pokazal jim je pohištvo za pionirsko sobico. Na mizi je ležalo več ducafov lepih slikanic in pionirskih knjig. Vse to so darovali ljutomerski delavci. Dedek je stegnil svoje dolge roke in pričel deliti. Nežne ročice malih so srejemale dedkova darila. Delil je tako dolgo, dokler ni prišel na vrsto zadnji pionirček.

Krepko je segel dedek Mraz v roko ljutomerskim delavcem in se jim zahvalil za darila. Kamion je odbrzel po pobožju zasneženega griča. Male ročice pionirjev so mahale v pozdrav svojim pokroviteljem, ki so jih na njihov praznik obiskali z odprtimi rokami...